

ADVOKATFIRMAN
MORGÅRDEN

Stockholm den 3 augusti 2021

Inges till: Svea hovrätt

Till: Högsta domstolen

HÖGSTA DOMSTOLEN
R 22

INKOM: 2021-08-04
MÅLNR: B 4907-21
AKTBIL: 1

ÖVERKLAGANDE I MÅL B 6551–21

KLAGANDE:

Thommy Sjöstrand, 19670811–5958
F.n. Häktet Kronoberg

OFFENTLIG FÖRSVARARE:

Advokat Carl-Oskar Morgården
Advokatfirman Morgården AB
Norra Agnegatan 38
112 29 Stockholm

MOTPARTER:

1. Assistentåklagare Alen Islamovic
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Falun

2. Tommy Axelsson
Adress hos ombudet

MÅLSÄGANDEBITRÄDE:

Advokat Leif Hägglund
Appelli Advokater AB
Box 1305
791 13 Falun

ÖVERKLAGAD DOM:

Svea hovrätts dom av den 7 juli 2021 i mål B 6551–21

SAKEN:

Grov utpressning m.m.; nu fråga om prövnings-
tillstånd

ADVOKATFIRMAN MORGÅRDEN AB
Advokat Carl-Oskar Morgården | Bitr. jurist Johan Larsson | Bitr. jurist Marika Lampers

Post- och besöksadress
Norra Agnegatan 38
112 29 Stockholm

Telefon 08-520 401 22
www.advokatmorgarden.se
info@advokatmorgarden.se

Org. nr. 559222–5618
Bankgiro 5411–1331
Godkänd för F-skatt

I egenskap av ombud och offentlig försvarare för Thommy Sjöstrand får jag härmed överklaga hovrättens dom och framställa följande.

1 YRKANDEN

Thommy Sjöstrand yrkar att Högsta domstolen, med ändring av hovrättens dom, helt undanröjer förordnandet om att förverka tidigare villkorligt medgiven frihet. I andra hand yrkas att Högsta domstolen sätter ned den del av den tidigare villkorligt medgivna friheten som förverkas.

2 GRUNDER

Hovrätten har inte tagit hänsyn till omständigheter som enligt gällande rätt ska beaktas vid prövningen av förverkande av tidigare villkorligt medgiven frihet. Hovrätten har därför felaktigt funnit att tidigare villkorligt medgiven frihet ska förverkas. Under alla förhållanden är den del som hovrätten förklarat förverkad alltför stor.

3 SKÄLEN FÖR PRÖVNINGSTILLSTÅND

Det är av vikt för ledningen av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar överklagandet. Målet i nu överklagad del handlar om hur bedömningen av förverkande av tidigare villkorligt medgiven frihet ska göras när (1) det har gått mycket lång tid (ca 11 år och 6 månader) sedan den brottslighet som den tidigare påföljden avser, (2) den nya brottsligheten har begåtts när det har varit kort tid (knappt 3 månader) kvar av en lång prøvotid, (3) den nya brottsligheten är av helt väsensskild den tidigare och (4) den nya brottsligheten är av lindrig beskaffenhet i förhållande den tidigare. Målet inrymmer bl.a. fråga om huruvida samtliga omständigheter som talar emot ett förverkande måste beaktas inom ramen för bedömningen samt fråga om hur själva beräkningen av den del av reststraffet som eventuellt ska förverkas ska göras.

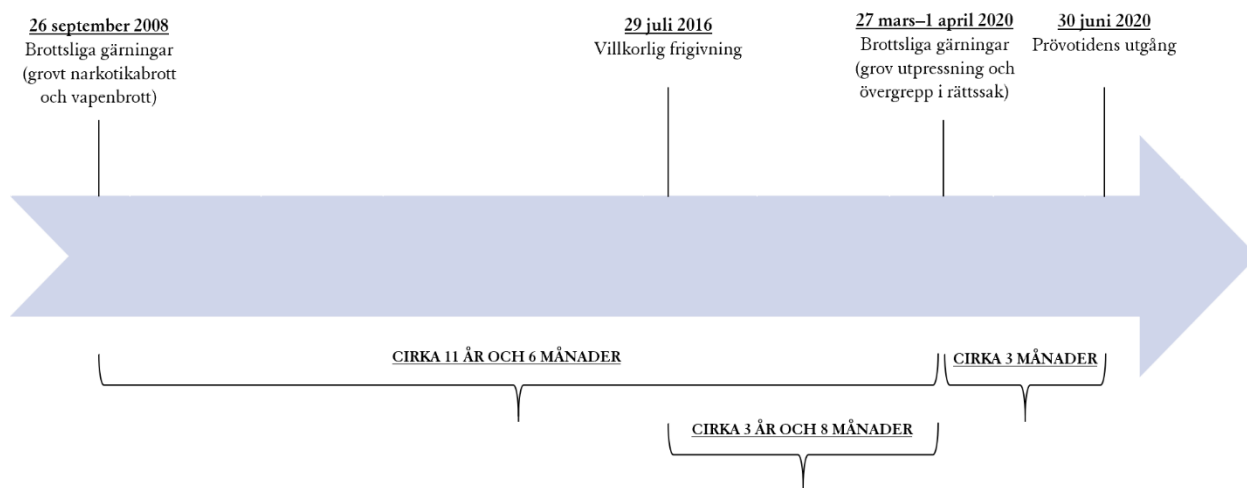
Skälen för prövningstillstånd, och de frågor som försvaret önskar att Högsta domstolen prövar särskilt, kommer att utvecklas och kompletteras ytterligare nedan.

4 OMSTÄNDIGHETER I SAK OCH UTVECKLING AV TALAN

4.1 Bakgrund

- 4.1.1 Inom ramen för nu aktuellt mål har Thommy Sjöstrand stått åtalad för grov utpressning och övergrepp i rättssak. Tingsrätten dömde Thommy Sjöstrand för den brottslighet han åtalats för och bestämde påföljden till fängelse i 3 år och 3 månader, bl.a. med hänvisning till att han medverkat i mindre mån. Därtill förverkade tingsrätten 1 år av tidigare villkorligt medgiven frihet. Hovrätten, som inte delade tingsrättens bedömning att Thommy Sjöstrand medverkat i mindre mån, ändrade tingsrättens dom på så vis att påföljden skärptes och bestämdes till fängelse i 4 år. Hovrätten förverkade dessutom 2 år av den tidigare villkorligt medgivna friheten, vilket innebar en fördubbling av den del som tingsrätten förklarat förverkad.
- 4.1.2 Den tidigare dom som frågan om förverkande av villkorligt medgiven frihet grundar sig i meddelades den 18 juni 2009 av Hovrätten för Västra Sverige (mål B 2278–09). I det aktuella målet dömdes Thommy Sjöstrand av Hovrätten för Västra Sverige för bl.a. grovt narkotikabrott och vapenbrott, varvid påföljden bestämdes till fängelse i 10 år samtidigt som villkorligt medgiven frihet avseende en tidigare fängelsepåföljd förklarades helt förverkad. Den brottslighet som Thommy Sjöstrand dömdes för av Hovrätten för Västra Sverige begicks den 26 september 2008.
- 4.1.3 Thommy Sjöstrand blev villkorligt frigiven den 29 juli 2016 med en återstående strafftid om 3 år, 11 månader och 2 dagar. Prövotiden utgick den 30 juni 2020. Den brottslighet Thommy Sjöstrand (mot sitt nekande) har dömts för i förevarande mål påstås ha begåtts mellan den 27 mars och 1 april 2020. Det var således knappt 3 månader kvar av prövotiden när de aktuella gärningarna ägde rum. När den nya

brottsligheten begicks hade Thommy Sjöstrand varit på fri fot i omkring 3 år och 8 månader utan att återfalla i relevant brottslighet. Det kan vidare konstateras att det hade gått omkring 11 år och 6 månader mellan den tidigare brottsligheten och den nya. De tidpunkter som är relevanta för frågan om förverkande av villkorligt medgiven frihet illustreras genom följande figur:

Figur 1

4.2 Förverkande av villkorligt medgiven frihet – gällande rätt

4.2.1 Målet rör tillämpningen av i 34 kap. 5 § 1–2 st. BrB. Enligt huvudregeln, såsom den är formulerad i bestämmelsens första stycke, ska villkorligt medgiven frihet förklaras förverkad om det nya brottet begås under prövotiden. Det råder sålunda en uttrycklig presumtion för förverkande. Presumtionen för förverkande kan emellertid brytas och undantag från huvudregeln göras om det föreligger *särskilda skäl* som talar emot ett förverkande. I bestämmelsens andra stycke framgår att rätten, som särskilda skäl för att inte förverka eller för att förverka endast en del av den villkorligt medgivna friheten, får beakta (1) om den nya brottsligheten är av lindrig beskaffenhet i förhållande till den tidigare brottsligheten, (2) om lång tid har förflutit mellan brotten eller (3) om ett förverkande annars skulle framstå som oskäligt.

- 4.2.2 Den rättsliga regleringen om förverkande av villkorligt medgiven frihet har inte alltid inneburit en presumtion för förverkande. I samband med att presumptionen infördes i brottsbalken år 1998 uttalade regeringen – beträffande de presumtionsbrytande omständigheterna – bl.a. följande i förarbetena:

”Som särskilt skäl för att underlåta förverkande eller att förverka endast en del av reststraffet bör, liksom tidigare, brottets svårhet och tidsaspekten beaktas. Om den nya brottsligheten är av lindrig beskaffenhet eller om lång tid förflutit mellan brotten bör detta kunna leda till att förverkande underlåts eller att endast delförverkande sker. Naturligtvis bör även den tid som förflutit sedan den tidigare domen eller den villkorliga frigivningen kunna beaktas. Genom den förlängning av prøvotiden vid långa fängelsestraff som nu föreslagits får denna omständighet ökad betydelse. Vid återfall i slutet av en lång prøvotid kan således finnas skäl att underlåta att förverka, i vart fall en del av den villkorligt medgivna friheten.

Vidare föreslås att det, som särskilda skäl för att underlåta förverkande eller förverka endast en del av den villkorligt medgivna friheten, skall kunna beaktas om ett förverkande skulle framstå som oskäligt. Vid bedömningen av om förverkandet framstår som oskäligt bör bl.a. sådana omständigheter som anges i 29 kap. 5 § kunna beaktas. Vidare bör bl.a. kunna beaktas om brotten framstår som så olikartade och väsensskilda att ett förverkande inte ter sig som rimligt.

Liksom tidigare bör gälla att de i lagrummet angivna omständigheterna utgör exempel på vad som kan beaktas och att det även i fortsättningen bör kunna komma i fråga att beakta andra synpunkter. Syftet är att det vid en samlad skälighetsbedömning skall vara möjligt att underlåta förverkande eller att endast förverka en del av reststraffet.” (Prop. 1997/98:96 s. 135).

- 4.2.3 I förarbetena konstaterades alltså att återfall i brott i slutet av en lång prøvotid kan motivera en underlåtenhet att förverka i vart fall en del av den villkorligt medgivna friheten. Regeringen förmedlade i detta avseende inget principiellt ställningstagande emot att helt underlåta att förverka (t.ex. att en fullständig underlåtenhet att förverka

ska ske endast i absoluta undantagsfall). Såsom förarbetena får tolkas måste en bedömning göras från fall till fall. Klart är i vart fall att det enligt lag är möjligt att helt underlåta att förverka tidigare villkorligt medgiven frihet.

- 4.2.4 Beträffande frågan om huruvida ett förverkande framstår som oskäligt kan bl.a. sådana billighetsskäl som anges i 29 kap. 5 § BrB beaktas. Enligt förarbetena, såvitt de får förstås, bör även kunna beaktas om det rör sig om helt olika typer av brottslighet, varvid ett förverkande i förekommande fall kan framstå som orimligt.
- 4.2.5 De särskilda skäl som anges i 34 kap. 5 § 2 st. 1–3 p. BrB är inte uttömmande. De omständigheter som enligt lagtexten får beaktas vid bedömningen utgör endast exempel på vad som kan beaktas. Det kan alltså bli aktuellt att ta hänsyn även till andra omständigheter.
- 4.2.6 Ett av de ovan citerade förarbetsuttalandena är av särskilt intresse, nämligen: ”Syftet är att det vid en samlad skälighetsbedömning skall vara möjligt att underlåta förverkande eller att endast förverka en del av reststraffet.”
- 4.2.7 Såsom uttalandet får förstås tar det inte sikte på själva oskälighetsrekvisitetet i bestämmelsens tredje punkt, även om begreppet ”skälighetsbedömning” onekligen för tankarna dit. Uttalandet sätter i stället fingret på syftet med hela den bedömning som möjliggörs av regleringen i 34 kap. 5 § 2 st. BrB. Syftet med bestämmelsen från lagstiftarens sida är alltså att det – *vid en samlad skälighetsbedömning* – ska vara möjligt att underlåta förverkande eller att endast förverka en del av straffet.
- 4.2.8 Högsta domstolen har i NJA 2015 s. 1129 (I) prövat oskälighetsrekvisitetet i 34 kap. 5 § 2 st. BrB (dåvarande 34 kap. 4 § 2 st. BrB). Högsta domstolen uttalade följande:

”7. Av 34 kap. 4 § BrB följer alltså att som särskilda skäl för att underlåta förverkande, eller att förverka endast en del av reststraffet, ska det nya brottets svårhet och tidsaspekten beaktas. Om den nya brottsligheten är av lindrig beskaffenhet eller om lång

tid har förflutit mellan brotten bör förverkande kunna underlåtas eller delförverkande beslutas. Även den tid som har gått sedan den tidigare domen eller den villkorliga frigivningen bör beaktas. Vid ny brottslighet i slutet av en lång prøvotid kan det finnas skäl att underlåta förverkande, i vart fall av en del av tiden. Vidare gäller att rätten kan underlåta att förverka hela eller delar av den villkorliga friheten om ett förverkande skulle framstå som oskäligt. Vid denna bedömning bör enligt förarbetena sådana omständigheter som anges i 29 kap. 5 § kunna beaktas, dvs. omständigheter som är hänförliga t.ex. till gärningsmannens person eller dennes handlande efter brottet (billighetshänsyn). Vidare kan hänsyn tas till om brotten framstår som så olikartade eller väsensskilda att ett förverkande inte ter sig som rimligt. Uppräkningen av omständigheter i 34 kap. 4 § utgör enligt förarbetena endast exempel på vad som kan beaktas. Syftet är att det vid en samlad skälighetsbedömning ska vara möjligt att underlåta förverkande eller att förklara endast en del av straffet förverkat.

18. Ö.G. har gjort sig skyldig till ny allvarlig brottslighet under prøvotid för villkorlig frigivning. Bestämmelsen i 34 kap. 4 § BrB är därmed tillämplig, och utgångspunkten är att villkorligt medgiven frihet ska förklaras förverkad (se p. 5 och 6).

19. När Ö.G. begick brott på nytt, återstod drygt fem månader av en prøvotid om tre år, fem månader och 19 dagar (straffåterstoden). Att de tidigare brotten begicks för så länge sedan som år 2004 och att den nya brottsligheten har begåtts i slutet av prøvotiden utgör klara skäl mot att förverka i vart fall hela den villkorligt medgivna friheten. Det ska dock vägas in att den tidigare domen avsåg mycket allvarlig narkotikabrottslighet. Enligt domen hade Ö.G. under en begränsad tid närmast yrkesmässigt hanterat ansevärda mängder narkotika och bedrivit en omfattande narkotikahandel. Vid bedömningen av vilken betydelse den tidigare brottsligheten ska tillmätas, måste det i och för sig tas hänsyn till att det efter den tidigare domen har skett en klart konstaterbar mildring av påföljdspraxis; enligt riksåklagaren hade fängelsestraffet blivit några år kortare med dagens rättstillämpning. Men det ska samtidigt beaktas att den nya brottsligheten är allvarlig och likartad den tidigare.

21. En sammanvägning av omständigheterna leder till att den villkorligt medgivna friheten bör förklaras förverkad till en tid av ett år och sex månader. Hovrättens domslut ska ändras i enlighet med detta.”

4.2.9 I nu refererat avgörande cementerade Högsta domstolen vad som ovan citerats ur förarbetena till den för målet aktuella rättsliga regleringen. Av betydelse i sammanhanget är vidare att omständigheterna i nu refererat avgörande från Högsta domstolen är slående lika omständigheterna i Thommy Sjöstrands fall. Det finns emellertid också vissa avgörande skillnader. Likheter och skillnaderna kan lämpligen redovisas genom följande tabell:

	Thommy Sjöstrand:	Ö.G:
Brott 1:	Grovt narkotikabrott/vapenbrott	Grovt narkotikabrott
Påföljd 1:	Fängelse i 10 år	Fängelse i 10 år
Brott 2:	Grov utpressning/övergrepp i rättssak	Grovt narkotikabrott
Påföljd 2:	Fängelse i 4 år	Fängelse i 6 år
Likartad brottslighet:	Nej	Ja
Tid mellan Brott 1 och 2:	11 år och 6 månader	10 år
Tid kvar av prøvotid:	Knappt 3 månader	Drygt 5 månader
Förverkad del av Påföljd 1:	2 år	1 år och 6 månader

Tabell 1

4.2.10 Omständigheterna i Thommy Sjöstrands och Ö.G:s fall är alltså mycket lika, med de avgörande skillnaderna att (1) den nya brottslighet som Thommy Sjöstrand gjort sig skyldig till är mindre allvarlig rent straffvärdesmässigt än den nya brottslighet som Ö.G. gjorde sig skyldig till, (2) den nya brottslighet som Thommy Sjöstrand gjort sig skyldig till är helt väsensskild den tidigare brottsligheten samtidigt som den nya brottslighet som Ö.G. gjorde sig skyldig till var helt likartad den tidigare brottsligheten, (3) det har gått 11 år och 6 månader mellan Thommy Sjöstrands brottsliga gärningar samtidigt som det hade gått 10 år mellan Ö.G:s brottsliga gärningar, (4) det återstod knappt 3 månader av Thommy Sjöstrands prøvotid när den

nya brottsligheten begicks samtidigt som det för Ö.G:s vidkommande återstod drygt 5 månader och (5) den nya brottsligheten Thommy Sjöstrand gjort sig skyldig till kan sägas vara av lindrig beskaffenhet i förhållande till den tidigare, vilket inte gör sig gällande för Ö.G. Vid en jämförelse av omständigheterna framstår de alltså som *klart* mer förmånliga för Thommy Sjöstrand än för Ö.G. Detta till trots förverkade hovrätten 2 år av den tidigare villkorligt medgivna friheten för Thommy Sjöstrand, samtidigt som Högsta domstolen bedömde det fullt tillräckligt att förverka 1 år och 6 månader av den villkorligt medgivna friheten för Ö.G. Försvaret kommer att återkomma till betydelsen av detta nedan.

4.3 Underinstansernas bedömning av förverkandefrågan i Thommy Sjöstrands fall

4.3.1 *Thommy Sjöstrands inställning till förverkandefrågan och grunden för densamma*

- 4.3.1.1 Thommy Sjöstrand tillbakavisar att det föreligger grund för förverkande av den villkorligt medgivna friheten. Med hänvisning till vad som har redovisats ovan (se tabell 1) framstår det för försvaret som uppenbart att det i Thommy Sjöstrands fall föreligger omständigheter som direkt går att hänföra till samtliga punkter i 34 kap. 5 § 2 st. BrB. Försvarets uppfattning är alltså *dels* att den nya brottsligheten, rent straffvärdesmässigt, är av lindrig beskaffenhet i förhållande till den tidigare brottsligheten (fängelse i 10 år i kontrast till fängelse i 4 år), *dels* att lång tid har förflutit mellan brotten (11 år och 6 månader), *dels* att ett förverkande framstår som oskäligt eftersom den nya brottsligheten är helt väsensskild den tidigare. I förhållande till den andra punkten, dvs. att det förflutit lång tid mellan brotten, är det givetvis ostridigt att Thommy Sjöstrand under en stor del av denna tid har varit intagen på kriminalvårdsanstalt, men försvarets uppfattning är att denna omständighet inte bör ges ett något genomslag eftersom Thommy Sjöstrand ändå hade varit på fri fot i omkring 3 år och 8 månader utan att återfalla i relevant brottslighet. Klart är vidare att även en ytterligare, enligt såväl förarbetena som Högsta domstolens praxis, relevant omständighet föreligger; den nya brottsligheten har begåtts i slutet av en lång provotid.

4.3.1.2 Mot denna bakgrund är försvarets uppfattning att den samlade skälighetsbedömning som ska göras ger för handen att ett förverkande i Thommy Sjöstrands fall framstår som nästintill stötande. I vart fall måste omständigheterna motivera ett förverkande kraftigt understigande de 2 år som hovrätten kommit fram till. För det fall Högsta domstolen skulle komma fram till att någon del av reststraffet ändå måste förverkas är Thommy Sjöstrands uppfattning att det framstår som rimligt och väl avvägt att förverkandet i sådana fall begränsas till att avse den återstående delen av prövotiden, dvs. knappt 3 månader.

4.3.2 *Tingsrättens bedömning*

4.3.2.1 Tingsrätten beslutade att 1 år av den tidigare villkorligt medgivna friheten skulle förverkas. Tingsrätten motiverade sitt ställningstagande på följande, mycket kortfattade, vis:

”Med hänsyn till att den tidigare domen avsåg annan sorts grov brottslighet och att det var kort tid kvar av den fleråriga prövotiden för den villkorligt medgivna friheten, finns det enligt tingsrättens mening skäl för att inte förverka hela den tiden.” (s. 37)

4.3.2.2 Tingsrätten fäste vikt vid att den nya brottsligheten var av helt annat slag än den tidigare och att det var kort tid kvar av prövotiden för den villkorligt medgivna friheten. Att det gått 11 år och 6 månader mellan de brottsliga gärningarna förefaller inte ha beaktats inom ramen för tingsrättens bedömning, trots att denna omständighet uttryckligen får beaktas enligt 34 kap. 5 § BrB och dessutom enligt NJA 2015 s. 1129 (1) p. 19 ska tillmätas betydelse såsom ett ”klart skäl” emot att förverka i vart fall hela den villkorligt medgivna friheten. Inte heller att den nya brottsligheten är av lindrig beskaffenhet i förhållande till den tidigare har beaktats. Thommy Sjöstrands uppfattning är att tingsrätten inte har beaktat samtliga omständigheter som talar emot ett förverkande. Hur tingsrätten kom fram till att just 1 år skulle förverkas framgår dessutom inte av tingsrättens domskäl.

4.3.3 Hovrättens bedömning

- 4.3.3.1 Hovrätten beslutade att 2 år av den tidigare villkorligt medgivna friheten skulle förverkas. Hovrätten motiverade sitt ställningstagande på följande vis:

”Thommy Sjöstrand har begått brotten i slutet av sin provotid. Det finns därför särskilda skäl att förverka en del av den villkorligt medgivna friheten, vilket också tingsrätten kommit fram till. Även om det rör sig om återfall i olikartad brottslighet anser hovrätten att det – mot bakgrund av allvaret i de brott Thommy Sjöstrand nu döms för – finns skäl att förverka två år av den villkorligt medgivna friheten, dvs. drygt hälften av den återstående strafftiden. Tingsrättens dom ska ändras i enlighet med detta.” (s. 6)

- 4.3.3.2 Hovrätten fäste vikt vid att den nya brottsligheten begåtts i slutet av provotiden. Såsom hovrättens domskäl får förstås tillmätte hovrätten emellertid *inte* omständigheten att det rör sig om helt olikartad brottslighet någon betydelse. Skälet för detta är att den nya brottsligheten alltjämt bedöms vara av allvarligt slag. Någon motivering till att just 2 år skulle förverkas framgår inte av hovrättens domskäl. Lika lite går det att utläsa någon motivering till varför hovrätten ansåg att tingsrätten hamnat så pass fel i sin bedömning av hur stor del av reststraffet som skulle förverkas att hovrätten nödgades fördubbla densamma (den straffskärpning om 9 månaders fängelse som hovrätten gjorde kan svårligen motivera 1 år extra i förverkandedelen). Det kan vidare konstateras att hovrätten inte har tagit hänsyn till att det gått 11 år och 6 månader mellan de brottsliga gärningarna, trots att denna omständighet uttryckligen får beaktas enligt 34 kap. 5 § 2 st. BrB och dessutom enligt NJA 2015 s. 1129 (1) p. 19 ska tillmätas betydelse såsom ett ”klart skäl” emot att förverka i vart fall hela den villkorligt medgivna friheten. Inte heller att den nya brottsligheten är av lindrig beskaffenhet i förhållande till den tidigare har beaktats. Thommy Sjöstrands uppfattning är att hovrätten inte har beaktat samtliga omständigheter som talar emot ett förverkande.

4.4 Närmare om skälen för prövningstillstånd och prejudikatfrågorna i målet

- 4.4.1 Redogörelsen ovan tecknar en bild av att det råder en osäkerhet i hur bedömningen av förverkande av tidigare villkorligt medgiven frihet ska göras. Det faktum att hovrätten fördubblade den av tingsrätten förverkade delen vittnar om att det för underinstanserna inte står klart *dels* vilka omständigheter som rimligen måste beaktas vid bedömningen av förverkandefrågan, *dels* hur omfattningen av den del som möjligen förverkas ska beräknas.
- 4.4.2 Det framstår som oklart vilken betydelse det ska ha för bedömningen att det rör sig om olikartad brottslighet. Tingsrätten beaktade omständigheten, samtidigt som hovrätten inte tillmätte det någon betydelse alls med hänvisning till att den nya brottsligheten alltjämt bedömdes vara allvarlig. Därtill har det noterats att ingen av underinstanserna i Thommy Sjöstrands fall tagit hänsyn till att det gått 11 år och 6 månader mellan de brottsliga gärningarna, trots att det är en omständighet som uttryckligen får beaktas enligt 34 kap. 5 § 2 st. BrB och som dessutom enligt NJA 2015 s. 1129 (1) p. 19 ska tillmätas betydelse såsom ett ”klart skäl” emot att förverka i vart fall hela den villkorligt medgivna friheten. Inte heller att den nya brottsligheten är av lindrig beskaffenhet i förhållande till den tidigare har beaktats av någon av underinstanserna, trots att det är en omständighet som uttryckligen får beaktas enligt 34 kap. 5 § 2 st. BrB. Thommy Sjöstrands uppfattning är att *samtliga omständigheter* som talar emot ett förverkande måste beaktas inom ramen för bedömningen av förverkandefrågan. Försvaret gör gällande att tungt vägande skäl talar för att samtliga omständigheter som talar emot ett förverkande ska beaktas vid bedömningen, särskilt eftersom samtliga omständigheter till förmån för en tilltalad normalt sett ska beaktas inom ramen för exempelvis straffvärdesbedömning och straffmätning. Att samtliga omständigheter som talar emot ett förverkande dock inte verkar beaktas i rättstillämpningen leder enligt försvarets förmenande till att bedömningen präglas av ett visst mått av godtycke. Detta godtycke medför att rättstillämpningen blir oförutsägbar för enskilda, vilket givetvis inte är acceptabelt då

fråga är om beslut som, precis som i Thommy Sjöstrands fall, kan resultera i att längden på frihetsberövande straff avsevärt förlängs.

- 4.4.3 Trots att det finns ett avgörande från Högsta domstolen, NJA 2015 s. 1129 (I), där omständigheterna var mycket likartade de i Thommy Sjöstrands fall, bedömde hovrätten att det förelåg skäl att förverka ett halvår längre av den tidigare villkorligt medgivna friheten för Thommy Sjöstrand än vad Högsta domstolen fann i det refererade avgörandet. Detta är särskilt intressant med hänvisning till att omständigheterna framstår som klart mer förmånliga för Thommy Sjöstrand än vad de gjorde för den tilltalade i det refererade avgörandet från Högsta domstolen (se tabell 1 ovan). Sammantaget är försvarets uppfattning att beräkningen av hur stor del av reststraffet som ska förverkas, om någon, präglas av ett visst mått av godtycke. Underinstansernas diametralt olika bedömningar, liksom hovrättens avvikelse från Högsta domstolens praxis, vittnar om detta. Då det handlar om att förverka tidigare villkorligt medgiven frihet är försvarets bestämda uppfattning att det är önskvärt att det finns en tydlig modell för hur bedömningen av storleken på den förverkade delen ska göras. Thommy Sjöstrand är givetvis ödmjuk inför det faktum att det är nästintill omöjligt att fastslå en detaljerad modell för exakt hur beräkningen ska ske i varje fall, men Thommy Sjöstrands uppfattning är att det under alla omständigheter måste vara möjligt att fastställa en översiktlig modell som i vart fall gör bedömningen mer förutsägbar. Utan en sådan modell riskerar bedömningen i stor omfattning att utfalla olika beroende på vilken domstol, eller egentligen vilka domare, som har att pröva frågan. Detta kan leda till att lika fall behandlas olika, vilket inte kan vara att betrakta som rättssäkert. Det godtycke som enligt försvarets uppfattning präglar bedömningen medför att rättstillämpningen blir oförutsägbar för enskilda, vilket givetvis inte kan anses vara acceptabelt då fråga är om beslut som markant kan öka längden på frihetsberövande straff.

- 4.4.4 Sammanfattningsvis önskas att Högsta domstolen klargör följande frågor:

1. Måste samtliga (enligt gällande rätt relevanta) omständigheter som talar emot ett förverkande beaktas vid bedömningen av huruvida förverkande av tidigare villkorligt medgiven frihet ska ske, liksom vid bedömningen av hur stor del som i förekommande fall ska förverkas?
2. Hur ska själva beräkningen av den del som eventuellt ska förverkas göras?

4.4.5 Thommy Sjöstrands uppfattning är att ett klargörande i dessa frågor hade undanröjt det godtycke som idag får anses prägla bedömningarna av förverkandefrågor. Detta hade i sin tur ökat enhetligheten i underrätternas kommande bedömningar av förverkandefrågor, vilket i sin hade ökat förutsägbarheten i den rättsliga regleringen. Det faktum att nu aktuell rättslig reglering är frekvent tillämpad i svensk rätt innebär enligt försvaret att det föreligger ett tungt vägande prejudikatintresse för Högsta domstolen att meddela prövningstillstånd i målet.

Som ovan

Carl-Oskar Morgården

Kostnadsräkning bifogas